

Kennisdag Cruydt-Hoeck laat zien waarom genetische herkomst een sleutelrol speelt bij biodiversiteitsherstel

Inheems zaden als fundament voor sterkere ecosystemen

Biodiversiteitsherstel begint niet alleen met meer groen, maar ook met de vraag welk groen wordt toegepast. Tijdens de kennisdag van Cruydt-Hoeck op 17 juni stond de rol van genetisch inheems plantmateriaal centraal. Experts lieten zien dat de herkomst van zaden bepalend kan zijn voor de kwaliteit van nieuwe plantenpopulaties, de relatie met insecten en het herstelvermogen van ecosystemen.

Auteur: Hein van Iersel

Dave Goulson: 'Inheemse planten zijn beter voor insecten'

De Britse entomoloog Dave Goulson trapte de kennisdag af met een verhaal over de achteruitgang van insecten en de rol die groenbeheer daarin kan spelen. Volgens Goulson is het verlies aan leefgebied een van de belangrijkste oorzaken van de wereldwijde afname van insecten. Goulson verwees onder meer naar onderzoek uit Duitsland, waaruit bleek dat de biomassa van vliegende insecten in enkele decennia sterk is afgenomen. De bekende Krefeld-studie liet zien dat de hoeveelheid gevangen insecten tussen 1989 en 2016 met gemiddeld 76 procent afnam. Volgens Goulson is dat geen probleem dat alleen natuurgebieden raakt. Ook tuinen, bermen, parken en

andere stedelijke groengebieden zijn getroffen. 'We need lots of flowers', was een van de belangrijkste boodschappen uit zijn verhaal. Bestuivers hebben gedurende het jaar voldoende voedsel nodig om te kunnen overleven. De keuze voor planten speelt daarbij een belangrijke rol. Onderzoek laat volgens Goulson zien dat inheemse planten gemiddeld meer bestuivers aantrekken dan veel uitheemse soorten. Vooral voor planteneters zoals rupsen van vlinders en motten is de herkomst belangrijk, omdat zij vaak sterk afhankelijk zijn van specifieke waardplanten. Daarmee legde Goulson de basis voor de rest van de kennisdag: biodiversiteit vraagt niet alleen om meer bloemen, maar ook om de juiste planten met de juiste genen.

Dave Goulson

Genetische variatie als voorwaarde voor ecologisch herstel

Waar Goulson vooral de relatie tussen planten en insecten belichtte, ging ecooloog Nils van Rooijen van de Radboud Universiteit en stichting Levend Archief verder in op een minder zichtbaar onderdeel van biodiversiteitsherstel: de genetische gezondheid van plantpopulaties. Volgens hem is het niet voldoende om een soort alleen terug te brengen in een gebied. Ook de genetische variatie binnen een soort bepaalt of een populatie zich op lange termijn kan handhaven. 'Een soort bestaat uit verschillende populaties die in gezonde systemen met elkaar verbonden zijn', legde Van Rooijen uit. Door versnippering van het landschap raken populaties steeds verder van elkaar geïsoleerd. Daardoor wordt de uitwisseling van genen moeilijker en neemt het risico op genetische erosie toe. Die genetische variatie bepaalt mede het vermogen van planten om zich aan te passen aan veranderende omstandigheden. Grote populaties beschikken over meer

Roelof Jan Koops

verschillende eigenschappen, terwijl kleine geïsoleerde populaties sneller genetische variatie verliezen. Daardoor kunnen planten minder goed reageren op veranderingen zoals droogte of klimaatverandering. Daarom is bij herstelprojecten niet alleen de keuze voor een soort belangrijk, maar ook de herkomst van het gebruikte zaad. Het zomaar verplaatsen van planten of zaden tussen regio's vraagt om zorgvuldige afwegingen.

Van wildoogst tot genetisch passende zaden

Voor Cruydt-Hoeck betekent werken met inheemse planten daarom meer dan het telen van soorten die van nature in Nederland voorkomen. Ecologisch adviseur Roelof Jan Koops liet zien hoeveel aandacht nodig is om

We need lots of flowers

Nils van Rooijen

de genetische kwaliteit van zaadmateriaal te behouden. Dat begint bij het verzamelen van uitgangsmateriaal uit natuurlijke populaties. 'Iedere regio heeft zijn eigen genetische vorm', vertelde Koops. Onderzoek naar plantpopulaties laat volgens hem zien dat planten binnen één soort onderling sterk kunnen verschillen. Die verschillen zijn niet altijd zichtbaar, maar kunnen wel bepalend zijn voor de manier waarop een plant zich ontwikkelt en samenwerkt met andere organismen. Cruydt-Hoeck werkt daarom met wildoogstprojecten waarbij zaden worden verzameld op locaties waar nog oorspronkelijke populaties aanwezig zijn. Dat materiaal wordt vervolgens vermeerderd voor gebruik in herstelprojecten. Volgens Koops is toegang tot zulke natuurlijke groeiplaatsen essentieel om ook in de toekomst over goed uitgangsmateriaal te kunnen beschikken.

Knautiabij

Een voorbeeld daarvan is het herstelproject voor de knautiabij in de Gelderse Poort. Omdat verschillende populaties van deze bij niet meer met elkaar verbonden waren, werden zaden van de benodigde waardplanten verzameld, vermeerderd en teruggebracht in het gebied. Daarmee is de verbinding tussen populaties te herstellen. Ook bij grotere gebiedsprojecten speelt herkomst een rol. Zo verzamelde Cruydt-Hoeck samen met partners zaden van bijzondere dijkflora langs het traject Zwolle-Olst. Het doel is om na de dijkversterking de oorspronkelijke vegetatie terug te brengen met materiaal dat daadwerkelijk uit het rivierengebied afkomstig is.

Het meest opvallende tijdens de rondgang bij de Cruydt-Hoeck is een pilot die loopt rondom de roggelelie. Een opvallend oranjebloeiende lelie die van oorsprong uit Midden- en Zuid-Europa, maar in Nederland vooral voorkwam op oude voedselarme roggeakkers. Door intensivering van de landbouw verdween de soort, maar Cruydt-Hoeck probeert deze soort te herintroduceren.

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!